

Commissie Strategische Opgaven 15 september 2023

Vragen Ger van Unen (SP) over Brief GS van 11 juli 2023 over gebiedsprogramma 1.0 NPLG - 358218, agendapunt 4

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
<p>1. 9.4.1. Bodem en mest: Nitraat (NO₃-) en ammoniak (NH₃) komen via het bodem- en watersysteem in het milieu terecht door onder andere de aanwending van mest op landbouwgronden. Het oppervlaktewater in Zeeland bevat hierdoor een te hoge concentratie van nitraat. Ook de vervluchtiging van ammoniak naar de atmosfeer zorgt voor ongewenste stikstofemissie. Vraag: Is het wel een goed idee om dierlijke mest in de akkerbouw te gebruiken? Of is meer organische/plantaardige bemesting gewenst?</p>	<p>Dierlijke mest is ook organische mest. In bepaalde hoeveelheden en met aandacht voor korte kringlopen, is het toedienen van dierlijke mest gunstig voor het streven naar een gezonde bodem en gezonde gewassen. Momenteel vindt veel onderzoek plaats naar o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Efficiënte aanwendingstechnieken voor dierlijke mest, met vermindering van verlies van waardevolle nutriënten naar water en lucht; - Aanpassen van stalsystemen en diervoer waardoor verlies van nitraat en ammoniak naar bodem- en watersysteem vermindert. <p>Daarnaast is de beweging naar meer of zelfs uitsluitend plantaardige bemesting al zichtbaar in de akkerbouw. Bijvoorbeeld in de vorm van groenbemesters, compost en/of Bokashi. Daarmee wordt gestreefd naar een hoger niveau van bodemvruchtbaarheid. Maar ook bij plantaardige bemesting is van belang dat er veel aandacht is voor het voorkomen van verlies van nutriënten naar de omgeving. Want ook bij het toepassen van plantaardige bemesting kan dat het geval zijn.</p>
<p>2. 9.9 Buitenland Op de twee meest overbelaste Natura 2000-gebieden, Kop van Schouwen en Manteling van Walcheren, bedraagt de depositie uit het buitenland respectievelijk 60% en 62%. De stikstof is voornamelijk afkomstig uit Vlaanderen en in mindere mate uit Duitsland, Verenigd Koninkrijk en Frankrijk. De belangrijkste bronnen in Vlaanderen zijn de landbouw- en industriële sector (incl. de havens). Maar de stikstof in de kop van Schouwen komt niet uit BE en FR maar uit zee (UK?) Hoe pakken we dat aan? Kunnen we de bronnen lokaliseren?</p>	<p>Uit AERIUS Monitor blijkt dat een deel van de stikstofdepositie op de Kop van Schouwen afkomstig is van bronnen uit Duitsland, Frankrijk, Vlaanderen en ook het Verenigd Koninkrijk. De aanpak van de stikstofdepositie uit het buitenland ligt bij het Rijk. Als Provincie hebben wij hier geen bevoegdheden. We kunnen geen specifieke bronnen in het Verenigd Koninkrijk lokaliseren.</p>

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
<p>3. Deel 1 op pagina 28:7.1.2 Provinciaal (Zeeland); Volhoudbare landbouw: In de recent opgestelde ZOVI (2021)⁶ en het daaraan gekoppelde Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied (2021)⁷ is uitvoerig beschreven hoe Zeeland invulling geeft en wilt geven aan de 'volhoudbare landbouw' in Zeeland voor de periode tot en met 2030. Hierin spreken we over een volhoudbaar landbouwsysteem dat functioneert in evenwicht met de omgeving, waarbij kringlopen op een zo laag mogelijk niveau gesloten zijn en er productie op basis van marktvraag plaatsvindt.</p> <p>Omslag naar kringlooplandbouw (https://www.groeiennaarmorgen.nl/wat-is-kringlooplandbouw) Bij kringlooplandbouw is de uitstoot van schadelijke stoffen zo klein mogelijk, wordt bijgedragen aan de verbetering van biodiversiteit en bodem en wordt zuinig omgegaan met grondstoffen en energie. In deze transitie moeten boeren vanzelfsprekend ook een goede boterham kunnen verdienen.</p> <p>Vraag. Is het niet aan te raden met één duidelijke en alles omvattende definitie te formuleren?</p>	<p>In brede zin spreken we binnen de Provincie Zeeland voornamelijk over volhoudbare landbouw. Maar de landbouw is zodanig divers dat het onmogelijk is om overal en altijd één definitie te hanteren. Op https://www.groeiennaarmorgen.nl/wat-is-kringlooplandbouw wordt bijvoorbeeld ook aangegeven: 'Boeren, tuinders en maatschappelijke organisaties werken aan de omslag naar <i>kringlooplandbouw</i>. Dat is nodig voor een <i>volhoudbare landbouw</i>, waarbij ook de komende generaties goed kunnen oogsten.</p> <p>Van belang is dat er bij de omslag naar kringlooplandbouw of transitie naar een volhoudbare landbouw ruimte is voor innoveren, extensiveren en omschakelen. En dat kan bijvoorbeeld naar biologische landbouw, regeneratieve landbouw, precisielandbouw, etc. Ruimte betekent ook dat er tijd en ruimte moet zijn om alleen in te zetten op onderdelen van deze landbouwvormen, zoals het toepassen van groenbemesters, niet-kerende-grondbewerking, precisiegewasbescherming, enz.</p>
<p>4. In de volhoudbare landbouw worden de volgende elementen opgenomen Minder nitraat en bestrijdingsmiddelen organische bemesting minder benzine en diesel (minder ploegen)</p> <p>Vraag: Kunnen daar nog de volgende aan toegevoegd worden? Perceelranden braak laten liggen / inzaaien met inheemse soorten gebruik van stikstofbindende gewassen Betrek de veredelingsbedrijven bij de ontwikkeling productieve eiwitgewassen als veldbonen en soja voor NL klimaat- en zoutresistente rassen!</p>	<p>Diverse maatregelen in het gebiedsprogramma, zoals eiwitteelt en functionele agrobiodiversiteit, hebben hier betrekking op. Het zijn geen volledig nieuwe maatregelen, in de huidige praktijk wordt er al aan gewerkt.</p>
<p>5. KPI: Kritieke Prestatie Indicator Vraag: Welke KPI's worden voor de volhoudbare landbouw</p>	<p>Inderdaad wordt in genoemde bijlage 2 uitgelegd hoe momenteel gewerkt wordt aan een bruikbare KPI-set in de landbouw.</p>

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
<p>gedefinieerd/ontwikkeld? Of dient de uitwerking in de NPLG in bijlage 2 pagina 46 daarvoor?</p>	
<p>6. Wat zijn rustgewassen? Definitie en voorbeelden? Zijn dat ook groenbemesters en stoppelgewassen (die na de oogst in de zomer worden ingezaaid en in de winter weer worden omgeploegd?)</p>	<p>Binnen het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) wordt de functie van rustgewassen als volgt gedefinieerd: ‘Het telen van rustgewassen is een maatregel uit het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn. Rustgewassen zijn goed voor de kwaliteit van water en bodem. De kans op uitspoeling van stikstof en fosfaat is kleiner. Dat komt doordat de wortels van deze gewassen dieper de grond in gaan. Daardoor kunnen ze deze stoffen dieper uit de bodem halen. Rustgewassen zorgen ook voor veel organische stof in de bodem. En ze helpen ziekten en plagen in de bodem onder controle te houden. Een betere bodemkwaliteit zorgt ervoor dat de grond meer water kan opnemen. En dat dit sneller gebeurt.’</p> <p>Onder rustgewassen wordt binnen het GLB een breed scala aan akker- en tuinbouwgewassen, grasland, kruiden, bloemen en groenbemesters verstaan. Zie voor meer informatie ook Rustgewassen vanaf 2023 (rvo.nl)</p>
<p>7. pagina 18: Biobased teelten: Welke gewassen komen daarvoor in aanmerking ? Staat hennep daar ook bij?!</p> <p>Kringlooplandbouw: wordt daarmee alleen de toepassing van dierlijke mest in de landbouw bedoeld, of houdt dit begrip meer in?</p>	<p>Betreft de teelt van groene grondstoffen voor de biobased industrie. De lijst van landbouwgewassen die hiervoor benut kunnen worden is zeer uitgebreid. Voorbeelden zijn vlas, aardappel, bamboe, hop, koolzaad, lupine, suikerbiet, tarwe en tuinboon. Hennep staat ook in de lijst, zie bijvoorbeeld Gewassen - (biobasedgarden.nl)</p> <p>Kringlooplandbouw is breder, het gaat om het sluiten van kringlopen op een zo laag mogelijk niveau. Dus het verminderen van ‘inputs’ in de landbouw van grondstoffen die met name schadelijk zijn voor milieu en klimaat. Bijvoorbeeld soja als krachtvoer uit Zuid-Amerika, kunstmest, chemische gewasbeschermingsmiddelen.</p>
<p>8. Pagina 20: “Volgt nadat toetsingsadvies EA is vastgesteld en SEEA verder is uitgewerkt”: wat betekenen die afkortingen? Kunnen alle afkortingen in</p>	<p>EA: Ecologische Autoriteit SEEA: Sociaal Economische Effecten Analyse.</p>

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
<p>een lijst worden opgenomen? Dat verhoogt de leesbaarheid (en leesplezier) enorm!!</p>	<p>Er is een begrippenlijst (pag. 64 en 65 van deel I), hierin is die eerste wel opgenomen, de tweede niet. Die nemen wij op in het vervolg.</p>
<p>9. Voedselbos alleen genoemd op pag. 61 in tabel 'Oplossingsrichtingen, doelbereik en (sociaaleconomische) effecten'. Waarom niet ook onder de mogelijke agrarische teeltmethoden?</p>	<p>Er vindt onderzoek plaats naar het ontwikkelen van voedselbossen, maar het verdienmodel is vooralsnog dusdanig dat het niet gezien wordt als een volwaardige agrarische teeltmethode.</p>
<p>10. Pagina 56: er wordt een vergelijking betreffende methaanuitstoot tussen weidegang en kuilgras. Wat levert de vergelijking met kuilmais op?</p>	<p>Deze vergelijking is ons inziens bij de beoordeling van de maatregel 'verlengde weidegang' niet aan de orde. Het gaat om het voordeel van het laten grazen in de wei. Onder 'voerspoor' heeft wel de samenstelling van de kuil veel aandacht.</p>
<p>11. Kruidenrijk grasland: geen extra dierlijke bemesting nodig, de weidende dieren zorgen daar zelf voor. Wel is het van belang wat om het effect op de melkopbrengst te weten en hoe dat op een verantwoorde wijze kan worden gecompenseerd. Wordt daar onderzoek naar gedaan? Wordt er onderzoek gedaan of overwogen naar de toepassing van GVE/ha (grootvee eenheid) om het aantal dieren per ha te bepalen dat op het beschikbare areaal van de boerderij voldoende voedsel heeft?</p>	<p>Ja, bijvoorbeeld door Wageningen University & Research (WUR) wordt momenteel veel en uitgebreid onderzoek gedaan naar de soortensamenstelling van kruidenrijke graslanden, voerhoeveelheid en kwaliteit, inpassing in de bedrijfsvoering, enz.</p> <p>De discussie over GVE/ha, GVE/hectare gras of hectare gras/GVE betreft een landelijke discussie. Wij gaan er vanuit dat eventueel daarmee samenhangend onderzoek ook landelijk geïnitieerd wordt.</p>
<p>12. P.68/69 Natuurnetwerk Bos. Zou een versterkte bosrand langs de kust op de kop van Schouwen als invang van de grote hoeveelheid stikstof uit zee kunnen fungeren?</p>	<p>Stikstof wordt aangepakt bij de bron om het meeste effect te behalen. Daarnaast is de kust van de Kop van Schouwen is aangewezen als Natura 2000-gebied. Het aanleggen van bos direct langs de zeereep kan niet en past niet binnen het duinsysteem en doelen van het gebied.</p>
<p>13. P.74: Financiën en risico's boerenlandvogels en ANLb. Waarom is er geen Provinciale (deel)financiering mogelijk? Het is toch een typisch Zeeuws belang als akkerbouw provincie? Hoe groot is de kans dat de voorgestelde financiering uit het transitiefonds geheel/gedeeltelijk doorgaat?</p>	<p>Het agrarisch natuurbeheer (ANLb) dient bij te dragen aan de VHR-doelen en is hoofdzakelijk gericht op boerenlandvogels. Voor het reguliere ANLb ontvangen we Europese financiering uit het GLB-NSP. Daar hoort cofinanciering tegenover te staan, die wordt betaald uit het Provinciefonds.</p> <p>Het behalen van de VHR-doelen is in principe een Rijksopgave waarvoor middels het NPLG/Transitiefonds extra middelen beschikbaar gemaakt worden.</p>

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
	<p>Net als voor de andere maatregelen is voornamelijk nog niet duidelijk of en wanneer financiering van de voorgestelde uitbreiding van het agrarisch natuurbeheer in Zeeland plaats zal vinden.</p>
<p>14. P. 78: Zelfde vraag voor de aanleg van de moerassen. Gaaf op basis van vrijwilligheid. Wat als dat niet lukt? Dan toch onvrijwillig?</p>	<p>Het zoekgebied voor de moerassen is heel Zeeland. Omdat er een koppeling gemaakt kan worden met zoet water buffering waar vanuit de landbouw veel belangstelling voor is denken we juist dat hier interesse voor is. De moerasgebieden zullen alleen op basis van vrijwilligheid aangelegd worden.</p>
<p>15. P. 95. Recreatie-Planuitwerking. Is er al enig zicht op het tijdsplan en de financiering van dit toch wel belangrijke project:</p>	<p>Wij onderschrijven het belang van deze maatregel en zijn momenteel bezig met de uitwerking en het tijdsplan. Zicht op financiering is er momenteel nog niet.</p>
<p>16. P. 99. Besluitvorming en betrokken partijen: Daar horen de Zeeuwse gemeenten toch ook in met hun belang in de toeristenbelasting en de rol als vergunningverlener?</p>	<p>Dat is juist. De Zeeuwse gemeenten staan op blz. 95 ook genoemd bij het kopje 'Deelnemende partijen', dus moeten ook terugkomen in de vermelding van betrokken partijen op blz. 99. Het fiche van de maatregel zal worden aangevuld.</p>